

XXX. STROKOVNO SREČANJE RAVNATELJIC IN RAVNATELJEV SREDNJEGA ŠOLSTVA

Grand hotel Bernardin, Portorož
20. in 21. november 2023

VODENJE IN SOCIALNO-EMOCIONALNO UČENJE V SODOBNEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OKOLJU

POVZETKI PREDAVANJ IN DELAVNIC

dr. Ana Kozina, Pedagoški inštitut

Socialne in čustvene kompetence ter prepoznavanje raznolikosti v razredih in šolah: na učiteljice in učitelje osredinjen pristop

ROKA V ROKI: opolnomočenje učiteljic in učiteljev v Evropi za spoprijemanje s kariernimi izzivi preko podpore socialnim in čustvenim kompetencam ter sprejemanju različnosti je Erasmus K3 projekt, ki v središče postavlja učiteljice in učitelje in njihovo dobro počutje. Preko podpore socialnih in čustvenih kompetenc ter podpore pri prepoznavanju raznolikosti želi učiteljice in učitelje opolnomočiti za učinkovito in prožno soočanje s kompleksnostjo vsakodnevnih izzivov v vse bolj raznolikih razrednih in šolskih okoljih ter krepiti njihovo odnosno kompetentnost. Kljub temu, da je pomen omenjenih kompetenc prepoznan tako v teoriji kot praksi, še vedno nima vidnejšega in jasno opredeljenega mesta na sistemski ravni. V prispevku predstavljamo, kako smo socialne in čustvene kompetence ter prepoznavanje raznolikosti raziskovali in podpirali v mednarodnem sodelovanju v okviru projekta ROKA v ROKI skozi celo-letni-celo-šolski pristop. Odgovorili bomo na vprašanje, kaj so socialne in čustvene kompetence, kako jih lahko krepimo skozi orodja čuječnosti in empatične radovednosti in kako se povezujejo z izidi na ravni učitelja in na ravni razreda.

dr. Sonja Pečjak, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Razvoj bralne pismenosti v srednji šoli: kaj lahko še naredimo?

Bralna pismenost je opredeljena kot stalno razvijajoča se zmožnost posameznika za razumevanje, kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij; pri čemer ta zmožnost vključuje razvite bralne veščine, (kritično) razumevanje prebranega ter razvito bralno kulturo (pojmovanje branja kot vrednote in motiviranost za branje) (Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti, 2019). V prispevku bom najprej na kratko predstavila dosežke slovenskih 15-letnikov v bralni pismenosti iz zadnje mednarodne študije PISA (2018). Te dosežke bom osvetlila skozi vlogo nekaterih značilnosti učencev, ki se povezujejo s pismenostjo in izpostavila vlogo šolskega okolja, ki (naj bi) sistematično razvija(l) bralno pismenost dijakov predvsem z razvojem njihovih metakognitivnih sposobnosti (načrtovanja, spremljanja in samoevalvacije). Pokazala bom, kako naj bi optimalno potekal razvoj bralne pismenosti v osnovni in srednji šoli, katera so kritična področja v razvoju te zmožnosti ter kako se lotiti naslavljanja velikih razlik v bralni pismenosti med dijaki različnih srednješolskih programov tako na ravni dela z razredom kot na šoli kot celoti.

dr. Tatjana Ažman, mag. Marina Pavčnik, Šola za ravnatelje, Zavod RS za šolstvo

Ravnatelj in izzivi razredništva

Družba šolam nalaga vedno bolj raznolike in zahtevne naloge. Krepi se pričakovanje, da šola učence bolj kot za delo pripravlja za življenje v skupnosti, v svetu nenehnih sprememb. V podporo nastajajo raznoliki in številni dokumenti, smernice, protokoli in gradiva, v katerih so opredeljene različne kompetence za 21. stoletje, za katere naj bi bili učenci tekom šolanja usposobljeni, med katerimi so tudi socialne in čustvene, kompetence za vseživljenjsko učenje itd. Varno in spodbudno učno okolje za katerega so soodgovorni vsi, ki v šoli živijo, se učijo in delajo, je eno od petih področij kakovosti, ki ga predstavljajo trije standardi (Zbirka kakovost 2019). Razredništvo oziroma izgrajevanje sodelovalnih, vključujočih oddelčnih skupnosti učencev je v samem središču učenja za trajnostno delovanje in sobivanje v današnjem svetu. Pomembna naloga ravnatelja je načrtovanje, organiziranje in spremljanje razrednikov in razredništva.

V delavnici bomo spregovorili o tem, kako se je spremenila vloga razrednika. Osvetlili bomo aktualne izzive in primere dobrih praks imenovanja razrednikov. Razpravljali bomo o usklajenem načrtovanju in spremljanju učinkovitosti vodenja oddelkov in oddelčnih učiteljskih zborov, oblikovanju aktivov razrednikov, sodelovanju s starši in protokolu reševanja pritožb. Dotaknili se bomo tudi dobrih praks, kako opolnomočiti učitelje za vlogo razrednika.

dr. Fani Nolimal, Zavod RS za šolstvo in Nada Požar Matjašič, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

Spodbujanje in spremljanje razvoja bralne pismenosti in bralne kulture v srednji šoli (Predstavitev nacionalnega Akcijskega načrta za razvoj bralne pismenosti 2020–2030)

Spodbujanje razvoja bralne pismenosti in bralne kulture je stalen proces in vzajemna odgovornost vseh strokovnih delavcev s področja vzgoje in izobraževanja, kot tudi vseh državljanov. Zato je pomembno, da je Vlada RS sprejela Nacionalno strategijo za razvoj bralne pismenosti 2019–2030 (NSRBP) z opredeljeno vizijo, prednostnimi nalogami in cilji, katerih uresničitve se konkretizira v Akcijskem načrtu za razvoj bralne pismenosti (AN).

Udeleženci delavnice bodo z aktivnim sodelovanjem spoznali oba nacionalna dokumenta (NSRBP in AN) in načrtovane ukrepe. Osvežili in nadgradili bodo temeljna spoznanja v povezavi z razvojem bralne pismenosti in bralne kulture, se seznanili z gradniki bralne pismenosti in podpornimi gradivi za ta namen.

dr. Mihaela Zavašnik, Šola za ravnatelje (ZRSŠ), Polona Knific, MVI, Saša Grašič, CPI

(Novi) Izzivi ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo

V Sloveniji kot izbrani pristop k ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti (UZK) na nacionalni ravni uporabljamo »samoevalvacijo«, za katero je skladno z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) odgovoren ravnatelj. Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI) določa, da šola zagotavlja kakovost vzgojno-izobraževalnega dela po načelih celovitega sistema vodenja kakovosti, ki upošteva tudi skupni evropski okvir zagotavljanja kakovosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju (EQVET). Kazalnike kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja je leta 2017 določil pristojni strokovni svet. Prav tako ZPSI določa, da svet šole, na predlog ravnatelja, imenuje komisijo za kakovost, ki spremlja in ugotavlja kakovost vzgojno-izobraževalnega dela. V novih ustanovitvenih aktih za gimnazije je spremenjen člen, ki se nanaša na komisijo za kakovost. Šola za ravnatelje, Zavod RS za šolstvo in Center za poklicno in

strokovno izobraževanje že vse od leta 1999 izvajajo številne programe, projekte, posebne naloge ipd., namenjene ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti s samoevalvacijo. Na podlagi projektov in programov ugotavljamo, da še vedno nimamo enovitega veljavnega okvira sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo, da so strokovna besedila in gradiva razpršena, da v praksi prihaja do različnega razumevanja vsebine, dolžine in poimenovanj dokumentov, povezanih z UZK s samoevalvacijo. Na delavnici bomo izpostavili najpogostejše izzive srednjih šol na področju UZK s samoevalvacijo in nakazali nekatere možne rešitve zanje v času do morebitne drugačne systemske ureditve. Predstavili bomo tudi povzetek ugotovitev systemske zunanje kolegialne presoje na področju ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo v poklicnem in strokovnem izobraževanju, za katere lahko rečemo, da v večji meri veljajo tudi za vse ostale vzgojno-izobraževalne zavode po vertikali.

dr. Branka Likon in mag. Katja Arzenšek Konjajeva, Zavod RS za šolstvo, Šola za ravnatelje
Vodenje s spodbujanjem timskega dela, sodelovanja in povezovanja

V vzgojno-izobraževalnih zavodih je vse bolj pomembno sodelovanje, tako uspešno delo v timih kot povezovanje med timi ter s tem razvoj učeče se skupnosti, tako na ravni tima kot tudi na ravni zavoda. Ravnatelj spodbuja in usmerja različne oblike sodelovanje strokovnih delavcev namenjene razvoju in izmenjavi pedagoške prakse, ki izboljšuje dosežke dijakov in izboljšuje pouk. Izhodišča so opredeljena tudi s kazalnikom Ravnatelj vzpostavlja in spodbuja sodelovalno prakso ter krepi skupno odgovornost vseh v Zbirki Kakovost v vrtcih in šolah (2019). V literaturi je vse bolj poudarjena vloga ravnatelja pri spremljanju timskega dela in povezovanju timov poleg prepoznavanja zmožnosti učiteljev za sodelovanje pri vodenju načrtovanja in izboljšav. Večja angažiranost strokovnih delavcev lahko temelji na motivaciji in opolnomočenju ter izboljševanju priložnosti za delovanje. Na delavnici bomo ob predstavitvah različnih možnosti usmerjanja in spremljanja timskega dela in povezovanja timov razmišljali o trenutni praksi in možnostih izboljšav posameznih vzgojno-izobraževalnih zavodov..

dr. Natalija Vovk-Ornik in Petra Košnik, Zavod RS za šolstvo

Individualiziran program za dijaka s posebnimi potrebami kot temeljni načrt individualizacije z vidika ravnateljeve vloge

Delavnica bo izvedena v DVEH ponovitvah, v ponedeljek 20. 11. 2023

Z vidika zagotavljanja inkluzivne vzgoje in izobraževanja je ključna kakovostna priprava in evalvacija individualiziranega programa za dijaka s posebnimi potrebami. Ob tem je pri nekaterih elementih v individualiziranem programu v procesu načrtovanja in pri njegovem uresničevanju ključna vloga ravnatelja.

V podporo vsem strokovnim delavcem na šoli, ki se pri svojem delu srečujejo z dijaki s posebnimi potrebami, so bile v juniju 2023 na Strokovnem svetu Republike Slovenije za splošno izobraževanje predstavljene Smernice za pripravo in spremljanje individualiziranega programa za otroke s posebnimi potrebami v programu devetletne osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo (v nadaljevanju Smernice). Dokument lahko strokovni delavci smiselno uporabijo tudi v programih poklicnega in strokovnega izobraževanja ter programih splošnega srednjega izobraževanja.

V delavnicah bomo s pomočjo Smernic osvetlil tista področja individualiziranega programa, kjer je ravnateljeva vloga ključna. Ravnatelji bodo v delavnicah izhajali iz svojih izkušenj, sodelovali v skupinskih razpravah o lastni vlogi v procesu načrtovanja in uresničevanja IP. Izhodišče za delo bo predstavljal protokol za pripravo in uresničevanje IP na ravni LDN. V diskusiji po skupinah bodo

ravnatelji razmišljali o izzivih in izkušnjah s področja načrtovanja in uresničevanja IP za dijaka s posebnimi potrebami.